

Okul Öncesi Öğretmenliği Lisans Programında Yer Alan “Öğretmenlik Uygulaması” Dersine İlişkin Görüşlerin Karşılaştırılması *

Comparison of Opinions on the "Teaching Practice" in Early Childhood Education Undergraduate Program

Rukiyye YILDIZ ALTAN¹, İlkay ULUTAŞ², Serap DEMİRİZ³

¹Gazi Üniversitesi/Gazi Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, Okul Öncesi Eğitimi
Anabilim Dalı. yildizrukiyye@gmail.com

²Gazi Üniversitesi/Gazi Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, Okul Öncesi Eğitimi
Anabilim Dalı. ilkayulutas@gmail.com

³Gazi Üniversitesi/Gazi Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, Okul Öncesi Eğitimi
Anabilim Dalı. demiriz.serap@gmail.com

Makalenin Geliş Tarihi: 13.01.2018

Yayına Kabul Tarihi: 10.07.2018

ÖZ

Çalışmanın temel amacını okul öncesi öğretmen adaylarıyla uygulama yaptıkları okullardaki öğretmenlerinin öğretmenlik uygulaması sürecine ilişkin görüşlerinin karşılaştırılması oluşturmaktadır. Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseni ile yürütülmüştür. Çalışmaya 21 öğretmen adayı ile öğrencilerin uygulama yaptıkları okullarda çalışan 12 öğretmen katılmıştır. Öğretmen ve öğretmen adaylarından öğretmenlik uygulaması dersine ilişkin görüşlerini almak amacıyla araştırmacılar tarafından hazırlanan "Öğretmenlik Uygulaması Değerlendirme Formu" kullanılmıştır. Elde edilen verilerin analizinde nitel veri analiz tekniklerinden içerik analizi tekniğinden yararlanılmıştır. Öğretmen adayları ve uygulama öğretmenleriyle yapılan görüşmeler sonucunda öğretmen adaylarının sınıf yönetimi ve çocukla iletişimde desteğe ihtiyaç duydukları görülmüştür. Öğretmenlik Uygulaması ders saatinin artırılması, sadece bu derste değil tüm derslerde uygulamaya yönlendirilmeleri öğretmen adaylarının daha donanımlı olarak mesleğe hazır olmalarını sağlayabilecektir.

Anahtar Sözcükler: Öğretmenlik uygulaması, Okul öncesi öğretmenliği, Okul öncesi eğitim.

***Alıntı:** Yıldız Altan, R., Ulutaş, İ. ve Demiriz, S. (2018). Okul öncesi öğretmenliği lisans programında yer alan "öğretmenlik uygulaması" dersine ilişkin görüşlerin karşılaştırılması. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 38 (3), 869-886.

Bu çalışma 5. Uluslararası Okul Öncesi Eğitimi Kongresi (2017) sözlü bildiri olarak sunulmuş ve özet kitabında basılmıştır.

ABSTRACT

The main purpose of the study is to compare the opinions of the teacher candidates and their classroom teachers at the schools where they have teaching practice. The research was carried out with the case study of qualitative research methods. 21 teacher candidates and 12 teachers took part in this study. "Teaching Practice Assessment Form" which prepared by the researchers was used to get opinions of the teacher and teacher candidates about the teaching practice course. The data were analyzed by means of content analysis technique, a qualitative data analysis technique. As a result of the interviews with prospective teachers and teachers, it was seen that prospective teachers needed support for classroom management and communication with children. Increasing the hours of teaching practice not only in this course, but also in all the courses, will enable the pre-service teachers to be better equipped for the teaching.

Keywords: Teacher candidate, Teacher, Teaching practice, Early childhood

GİRİŞ

Çocukların gelişim ve öğrenmelerinin karşılanması, her koşuldaki çocuğa ulaşılması, aile ve toplumla işbirliğinin sağlanması ve dolayısıyla okul öncesi eğitimde kalitenin artırılması için nitelikli öğretmenlerin yetiştirilmesi gerekmektedir (Saracho & Spodek, 2007; Autry, Lee & Fox, 2009). Okul öncesi eğitimi lisans programları teorik ve uygulamalı dersler ile alanda nitelikli öğretmenlerin yetiştirilmesine hizmet etmektedir. Bu programın son dönemlerinde yer alan "Öğretmenlik Uygulaması" dersi ile öğretmen adaylarının lisans eğitimleri boyunca öğrendiklerini doğal okul öncesi eğitim ortamlarında sınıf öğretmeni ve ders öğretim elemanı rehberliğinde hayata geçirmelerine fırsat verilmeye çalışılmaktadır (Kennedy & Lees, 2014; Lees & Kennedy, 2017). Lisans programında birçok uygulamalı ders yer alsa da öğretmen adayları için bu ders bir eğitim-öğretim süreci boyunca sistematik olarak öğretmen rolünü gerçekleştirmeleri için daha fazla fırsat sunmaktadır. Öğretmenlik uygulaması dersi ile öğretmenlik mesleğinin tanıtılması ve uygulama okullarındaki öğretmenlerin öğretmen adaylarının mesleki gelişimine katkı sağlaması beklenmektedir (Gökçe ve Demirhan, 2005). Bu ders süresince öğretmen adayları bilgilerini uygulamaya koyma, yaparak-yaşayarak öğrenme, kendilerini sorgulama, eğitimci davranışlarını sorgulama ve eksikliklerini giderme imkânı yakalamaktadırlar (Akt. Akpınar, Çolak ve Yiğit, 2012; Poulou, 2007). Bu deneyimler onların pedagojik gelişimlerini ve öğrenmeyi

anlamalarını biçimlendirmekte, gelecekte kendi sınıflarında uygulayacağı öğretim stratejilerini ortaya koymalarını sağlamaktadır (Brown ve Feger, 2010).

Öğretmenlik uygulaması ders süreci, sadece öğretmen adaylarını değil, uygulama yaptıkları sınıfın öğretmeni, okul yönetimi, ders takibi yapan öğretim elemanı gibi çok boyutlu bir döngüyü içermektedir. Milli Eğitim Bakanlığı Yönergesi (1998)'ne göre uygulama öğretmeni, “uygulama okulunda görevli olan, öğretmenlik formasyonuna sahip, alanında deneyimli öğretmenler arasından seçilen, öğretmen adayına öğretmenlik mesleğinin gerektirdiği davranışları kazanmasında rehberlik ve danışmanlık yapan sınıf veya ders öğretmenidir” şeklinde tanımlanmıştır. Bu tanımdan da anlaşılacağı üzere uygulama öğretmenleri, öğretmen adaylarının öğretmenlik deneyimlerini edinmelerinde önemli bir role sahiplerdir. Uygulama öğretmenlerinin verdikleri dönütlerin öğretmen adayları üzerinde olumlu etkisi olduğu gibi (Bates ve Burbank, 2008), fakülte ile uygulama okulu arasındaki işbirliği ve etkileşim de öğretmenlik uygulaması sürecinin işleyişini etkileyebilmektedir (Gökçe ve Demirhan, 2005). Ancak dersi etkileyen etkenlerin içinde en temel öğeler olarak öğretmen adayları ve uygulama öğretmenleri görülmektedir. Çünkü uygulama dersi süresince en yakın etkileşim ve deneyimleme uygulama öğretmeni ile öğretmen adayı arasında gerçekleşmektedir.

İlgili literatür incelendiğinde öğretmenlik uygulaması dersinde karşılaşılan sorunlara (Demir ve Çamlı, 2011; Göktaş ve Şad, 2014; Kale, 2011) ve öğretmenlik uygulaması dersine yönelik öğretmen adayları ve uygulama sürecinde etkin olan diğer bireylerin görüşlerine (Karadüz, Eser, Şahin ve İlbay, 2009; Akpınar, Çolak ve Yiğit, 2012; Şahin ve Özkılıç, 2005; Gündoğdu, Coşkun, Albez ve Bay, 2010; Gökçe ve Demirhan, 2005; Özkılıç, Bilgin ve Kartal, 2008; Avcı ve İbret, 2016) yönelik çalışmalar bulunsa da yeni çalışmalar bu dersin içeriğine ve etkililiğine farklı yorumlar getirecek ve katkı sağlayacaktır. Ayrıca alan yazında öğretmenlik uygulamasına yönelik yer alan çalışmaların çoğunlukla öğretmen adayları üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Dolayısıyla bu çalışmada, Okul Öncesi Öğretmenliği lisans programında *Öğretmenlik Uygulaması* dersini alan öğretmen adayları ile uygulama yaptıkları kurumda görev yapan uygulama öğretmenlerinin Öğretmenlik Uygulaması dersine yönelik görüşlerinin

belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın ilk alt amacı olarak öğretmen adaylarının Öğretmenlik Uygulamasına ilişkin görüşlerinin belirlenmesi, ardından uygulama yapılan okulöncesi eğitim kurumlarındaki öğretmenlerin Öğretmenlik Uygulamasına ilişkin görüşlerinin belirlenmesi ve son olarak da öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının Öğretmenlik Uygulaması dersini geliştirmeye yönelik görüşlerinin belirlenmesi yer almaktadır.

Araştırmanın temel amacı doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır;

1. Öğretmen adaylarının *Öğretmenlik Uygulaması*'na ilişkin görüşleri nelerdir?
2. Uygulama yapılan okulöncesi eğitim kurumlarındaki öğretmenlerin *Öğretmenlik Uygulaması*'na ilişkin görüşleri nelerdir?
3. Öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının *Öğretmenlik Uygulaması* dersini geliştirmeye yönelik görüşleri nelerdir?

YÖNTEM

Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseni ile yürütülmüştür. Durum çalışması, bir varlığın mekâna ve zamana bağlı tanımlandığı ve özelleştirildiği araştırma olup, durumun derinlemesine incelenmesini içermektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2009). Çalışma grubunun belirlenmesinde ise amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Öğretmen adaylarının en az bir yarıyıl öğretmenlik uygulaması dersini almış olmaları, etkinlik planlama ve uygulama sorumluluğunu yerine getiriyor olmaları, öğretmenlerin ise çalışma grubunu oluşturan öğretmen adaylarının uygulama öğretmenleri olmaları çalışma grubu için belirlenen ölçütler arasında yer almıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2009).

Çalışmaya Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Okulöncesi Eğitimi Öğretmenlik Programı 4. sınıfına devam eden 21 öğretmen adayı ile uygulama yaptıkları okullarda çalışan 12 okulöncesi öğretmeni katılmıştır. Veriler araştırmacılar tarafından yapılandırılmış olarak hazırlanan "*Öğretmenlik Uygulaması Değerlendirme Formu*" ile

yüz yüze görüşme yapılarak elde edilmiştir. Görüşmeler dersin ikinci yarıyılında yapılmış, görüşme sırasında katılımcıların onayı ile ses kaydı alınmıştır. Verilerin analizinde, nitel veri analiz tekniklerinden içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Elde edilen veriler araştırmacılar tarafından deşifre edilerek kodlanmıştır. Kodlayıcı güvenilirliği için bu veriler ayrıntılı şekilde tek tek incelenmiştir. Kodlayıcılar arasında uyum sağlanmasına dikkat edilmiştir. Farklı olan görüşler için iki alan uzmanından fikir alınarak ortak karara varılmıştır. Kodlamalar ve temaların belirlenmesinin ardından bulgular tanımlanmıştır.

BULGULAR

Araştırmaya katılan öğretmenlerin çoğunluğunun 31-36 yaş aralığında olduğu ve 1-10 yıldır çalıştığı, 9'unun okul öncesi, 3'ünün çocuk gelişimi lisans programından mezun olduğu, 7'sinin 1-5 yıldır öğretmenlik uygulaması dersini takip etikleri tespit edilmiştir. Öğrencilerin ise 19-22 yaş aralığında olduğu, başarı ortalamalarının yüksek (3.0) olduğu belirlenmiştir.

Tablo 1. Öğretmenlerin Öğretmenlik Uygulaması Sürecine İlişkin Görüşleri

Tema	Kategori	f
Etkinlik planı	Özgün etkinlikler (Ö2, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö10, Ö11)	8
	Etkinlik planı ile ilgili bir hafta önceden bilgilendirmenin yapılmaması (Ö3, Ö9, Ö11, Ö12)	4
Eğitim ortamını düzenleme	Etkinlik materyallerinin zengin olması (Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö7, Ö8, Ö10)	7
	Öğrenme merkezlerine katkının az olması (Ö3, Ö4, Ö6, Ö7)	4
	Etkinlik sırasında ortamın hazırlanmasında yetersizlik (Ö4, Ö5)	2
Etkinlik süreci	Çocuklar gelmeden önce ortamı hazırlama (Ö2, Ö4)	2
	Sınıf yönetimini sağlayamama (Ö1, Ö2, Ö4, Ö5, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö12)	9
	Etkinlik odaklı olma (Ö1, Ö2, Ö3, Ö6)	6
	Çocuğun aktif katılımının sağlanamaması (Ö1, Ö3, Ö4, Ö5, Ö7)	5
	Çocukların dikkatini çekememe (Ö3, Ö5, Ö6, Ö7, Ö9)	5
	Çocukla iletişim kurma ve sürdürme eksikliği (Ö3, Ö6, Ö8, Ö9, Ö12)	5
	Çocuklara etkinlikte aktif rol verme (Ö2, Ö6, Ö9, Ö10)	4
Gün akışını planlamada yetersizlik (Ö1, Ö2, Ö7, Ö8)	4	

Aktif -pasif etkinlik sırası gözetme (Ö5, Ö8)	2
Ses tonunu ve jest/mimiklerini etkili kullanma (Ö2, Ö4, Ö7)	3

Öğretmen adaylarının etkinlik planlarını değerlendiren Ö2: “Çok iyi hazırlanıyorlar. Hatta planlarının arşivimde bulunmasını istiyorum.” demiştir. Buna karşın planları uygulama gününün öncesinden incelemek istediğini vurgulayan Ö3: “Planlarını bir hafta öncesinde görmeliyim, gerektiğinde düzeltme ve eklemeler yapabilmeliyim” şeklinde açıklamada bulunmuştur.

Eğitim ortamı hazırlıklarını değerlendiren öğretmenlerin çoğunluğu etkinlik materyallerinin zenginliğine vurgu yapmışlardır. Bu durumu Ö2: “Değişik materyalleri sınıfa getirmeleri çocukların oldukça dikkatini çekiyor” şeklinde açıklamıştır. Diğer yandan Ö3: “Hazırladıkları materyalleri etkinlikte kullanıyorlar ama öğrenme merkezlerine koymuyorlar” diyerek öğretmen adaylarının eğitim ortamına katkı sağlamadıklarını ifade etmiştir.

Öğretmen adaylarının etkinlik sürecine bakıldığında öğretmenlerin büyük bir kısmı, öğretmen adaylarının sınıf yönetimini sağlayamadıklarını ve etkinlik odaklı olduklarını belirtmişlerdir. Adayların sınıf yönetimini sağlayamamaları ile ilgili olarak Ö6: “Tamamen plana bağlı kalmak için uğraşıyorlar. Sınıf dağıldığında ne yapacaklarını şaşıryorlar. O anda devreye girip sınıfı toparlamamızı istiyorlar” demiştir. Ö2 de: “Sadece etkinliği yapayım, herkes beni dinlesin gibi düşünüyor ve en ufak olumsuzluktan etkileniyorlar” ifadeleriyle durumu açıklamıştır. Öğretmen adaylarının çocuklarla olan iletişimlerini değerlendiren öğretmenlerden Ö3: “Adaylar uygulamada etkinlik odaklılar. Çocuklarla iletişim kurmaları gerekiyor” demiştir.

Öğretmenler adayların çocukların dikkatlerini çekebilmeleri konusunda desteğe ihtiyaç duyduklarını söylemişlerdir. Bu konuda, Ö9: “Çocukların dikkatini çekmek için tekerleme kullanmadıklarını görüyorum. Hâlbuki dikkat çekmede en kritik nokta tekerlemelerdir” demiştir. Ayrıca öğretmenlerin bazıları, öğretmen adaylarına verdikleri dönütlerde etkinliklerde çocuklara aktif rol verilmesinin önemine değinmişlerdir. Ö1: “Etkinlikte önemli olan yapıp bitirmek değil çocuğun katkısı. Çocuk bir şeyleri

yapıştırırsın, kendi kendine bunu başarısın, oyuncuğunu kendisi yapsın diyorum” şeklinde açıklamada bulunmuştur.

Tablo 2. Öğretmen Adaylarının Uygulama Sürecine İlişkin Görüşleri

Tema	Kategori	f
Uygulama performansını olumsuz etkileyen durumlar	Sınıf yönetimini sağlayamama (A1, A2, A3, A7, A9, A10, A13, A15, A16, A17, A18, A19, A20, A21)	14
	Öğretim elemanı tarafından gözlenme (A1, A3, A4, A5, A8, A10, A11, A12, A13, A20)	10
	Etkinlik sürecinin planlandığı gibi ilerlememesi (A1, A2, A11, A14, A16, A17, A20)	7
	Uygulama öğretmenin ve personelin sınıf düzeni/temizliği konusundaki katı tutumu (A2, A4, A5)	3
Uygulama performansını olumlu etkileyen durumlar	Etkinlikler uygulanırken destek verilmesi (A1, A2, A3, A4, A5, A6, A8, A9, A10, A11, A12, A20)	12
	Uygulamaya ilişkin dönüt verilmesi (A1, A3, A4, A5, A7, A8, A10, A12)	8
	Çocukların etkinliğe aktif katılımları (A2, A3, A9, A14, A15, A18, A19)	7
Aldıkları dönütlerin içeriği	Yapılan etkinlikler ile ilgili olumlu görüşler (A1, A3, A4, A5, A7, A8, A12, A15, A20)	9
	Çocukların dikkatini çekme yolları (A4, A7, A14, A16, A17, A18, A19, A20, A21)	9
	Çocuklarla iletişimi yolları (A3, A5)	2
Uygulama sırasında öğretmenin rehberliği	Sınıf yönetimini sağlamada destek olma (A1, A2, A3, A4, A7, A8, A10, A11, A12, A13, A14, A15, A16, A18)	14
	Kendi çalışmalarını yapma, uygulamaya müdahalede bulunmama (A2, A3, A4, A6, A10, A11, A12, A13, A15, A16, A17, A19, A20)	13
	Sınıfta öğretmen adaylarını yalnız bırakma (A4, A5, A8, A10, A11, A12)	6
	Etkinliği destekleyen sorular sorma/ etkinliğe zenginlik katma (A1, A3, A5, A6, A8)	5
Sınıf öğretmenine ilişkin genel görüşler	Çocuklarla iletişimi güçlü (A3, A4, A5, A12, A16, A17, A18, A19, A20, A21)	10
	Sabırlı, model olabilecek bir öğretmen (A1, A9, A13, A14, A15, A16, A17, A18, A20)	9
	İyi bir model değil (A2, A8, A10, A12)	4
	Çok disiplinli (A5, A12, A15)	3

Öğretmen adaylarının öğretmen görüşleri ile paralel olarak en çok sınıf yönetimini sağlamada sorun yaşadıkları belirlenmiştir. A16 kaygısını: “Sınıf yönetimi konusunda

tedirgin oluyorum. Çünkü çocuklara ulaşmamak ve onlara neler yapacağımızı anlatamamak uygulamalarımızı engelliyor” şeklinde açıklamıştır. Ayrıca öğretim elemanı tarafından gözlenmesi ve etkinlik sürecinin planlandığı gibi gitmemesi de performanslarını etkilemektedir. Bu konuda A10: “ *Ders sorumlusu (hocam) beni izlerken çok tedirgin oluyorum, eksik yönlerimin eleştirilmesinden çekiniyorum*” şeklinde görüşte bulunmuştur.

Öğretmen adaylarının uygulama öğretmeni tarafından destek görmekten, dönüt almaktan ve çocukların etkinliğe katılımından olumlu etkilendikleri ortaya çıkmıştır. Bu hususta A8: “*Sınıf öğretmeni, etkinlikler arasında tekerleme, parmak oyunu ile çocukların dikkatini toplayarak bize yardımcı oluyordu.*” ifadesi ile öğretmenin desteğini açıklamışlardır.

Öğretmen adaylarına sınıf öğretmenin verdiği dönütler sorulduğunda çoğunluğu etkinliklerinin yaratıcı olduğuna dair olumlu dönütler aldıklarını ve çocukların dikkatlerini farklı şeyler ile çekebilecekleri yönünde uyarıcı dönütler aldıklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca “*Genellikle etkinliklerimizi beğeniyor ve farklı bulduğunu söylüyordu*” (A1, A3, A4, A5, A7, A8, A12) şeklinde dönütleri açıklamış, fakat dönütlerin genel ifadelerle verildiğini bildirmişlerdir. Adaylar uygulama sırasında öğretmenin rehberliğinin çoğunlukla “*gerektiğinde sınıf yönetimine destek verme*” veya “*müdahale etmeme, kendi işini yapma*” olarak belirttikleri görülmüştür. Öğrenciler sınıf öğretmenin aktif destek vermesinden memnun olmakla birlikte, pasif olmasından rahatsız olduklarını dile getirmişlerdir. Sınıf öğretmenine ilişkin genel değerlendirmelere bakıldığında ise A5: “*Öğretmenimiz deneyimli ve çok olumlu yönü var. Özellikle çocuklarla iletişimi çok iyi*” şeklinde açıklamada bulunmuştur. Buna karşın bazı adaylar uygulama öğretmenini iyi bir model olarak görmediğini, kendileriyle iletişim kurmakta zorlandıklarını belirtmişlerdir (A2, A8, A10, A12).

Tablo 3. Öğretmenlerin Ve Uygulama Öğrencilerinin Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Yararı Hakkındaki Görüşleri Ve Sunduğu Öneriler

Tema	Öğretmen		Öğrenci	
	Kategori	f	Kategori	f
Dersten sağlanan yararlar	Materyal zenginliği (Ö1, Ö2, Ö4, Ö5, Ö7, Ö8, Ö9, Ö11)	8	Etkinlik planı yazma becerisinde artış (A1, A3, A4, A5, A7, A10, A12, A15, A16, A18, A20, A21)	12
	Farklı fikirler görme (Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö9)	5	Sınıf yönetimi becerisinin gelişimi (A1, A2, A3, A4, A5, A6, A8, A9, A10, A15)	10
	Farklı öğrenme yöntemleri (Ö3, Ö4, Ö5, Ö6)	4	Çocuklarla deneyim elde etme (A1, A2, A4, A5, A6, A8, A10, A11, A12)	9
Öneriler	Haftada 2-3 uygulama (Ö1, Ö2, Ö3, Ö5, Ö7, Ö9, Ö10, Ö12)	8	Uygulama günün artırılması (A4, A7, A10, A15, A19, A20)	6
	Bir sınıfta bir uygulama öğrencisi (Ö4, Ö6)	2	Gelişim raporları ve diğer formları hazırlayabilme (A4, A5)	2

Öğretmenlik uygulaması dersini değerlendiren Ö3: “Çocuklar öğretmen dışında başka kişilerden öğrenme fırsatı buluyorlar, sürece renklilik geliyor” diyerek dersin yararına değinmiştir. Uygulamaların öğretmene farklı fikirler sunduğunu savunan Ö9: “Değişik yöntemler, değişik kavramlar, her etkinlik için oluşturulan farklı materyaller çocuklar için oldukça ilgi çekici oluyor” şeklinde açıklamada bulunmuştur.

Diğer yandan öğretmenlik uygulaması dersi işleyişine yönelik önerilerde bulunan Ö7: “Tek gün gelme ile iki gün gelme arasında çok farklılık olabiliyor. Çünkü çocuklar da benimsiyor öğretmen adayını. Daha sık görünce daha sıcak davranıyor çocuklar da.” şeklinde açıklamada bulunmuştur. Öğretmen adaylarının güçlendirilmesine yönelik öneride bulunan Ö4 şu ifadelerle yer vermiştir: “Sınıfta iki adayın aynı anda olmasının avantajları gibi dezavantajları da oluyor, bazen daha iyi olan öne geçebiliyor.” demiştir.

Öğretmenlik uygulaması dersinin yararını değerlendiren öğretmen adaylarından A15: “Farklı etkinlikler üretebilmemizi ve pratik düşünüp daha kolay etkinlik yazabilmemizde çok fayda sağlıyor” demiştir. A12: “Teoriyi nasıl uygulamaya döneceğimizi anlıyoruz.

Bizden neler bekleniyor, çocukların hangi ihtiyaçlarını nasıl karşılayacağımızın artık farkındayız. Bizi öğretmenliğe hazırlıyor” demiştir.

A5 dersin işleyişine yönelik önerisini şu şekilde açıklamıştır: “Çocukların gelişim raporlarını nasıl hazırlandı? Nelere dikkat edildi? Dosya oluşturma nasıl ilerliyor? tüm bunları da bu ders kapsamında görürsek daha faydalı olacağını düşünüyorum.” Öğretmen adaylarının dersin etkililiğine dönük önerileri arasında uygulama süresinin arttırılması konusuna da değinilmiştir. Bu konuda, A4 ve A7 dersin işlenişi ile ilgili önerisini “Uygulama derslerinin 2, 3 ve 4. sınıflara yayılması gerektiğini düşünüyorum” şeklinde belirtmiştir.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Araştırmanın bulgularına göre Öğretmenlik Uygulaması dersi öğretmenler açısından bakıldığında, özgün etkinliklere, fikirlere ve zengin materyale ulaşma açısından katkılar sağlarken, öğrenciler için çocukla iletişim, sınıf yönetimi, eğitim ortamı düzenleme yönüyle ihtiyaçları ortaya koymuştur.

Öğretmen adaylarının çocukla iletişim kurma ve sürdürme becerilerinin eksikliği deneyimlerinin az olması ile ilişkili olarak yorumlanabilir. Karadüz, Eser, Şahin ve İlbaý (2009) yaptıkları çalışmada öğretmen adaylarının çocuklar ile iletişim kurma becerilerini, sadece uygulamalarda çocukla yüz yüze geldiklerinde kullanabildikleri bulunmuştur. Bu nedenle çocukla deneyimlerinin artması hem iletişim hem de sınıf yönetimi becerilerinin de artmasını sağlayacaktır.

Öğretmenlerin, öğretmen adaylarına en çok çocukların dikkatlerini farklı yollarla toplayabilme konusunda dönütler sağladıkları belirlenmiştir. Yine öğretmenler, öğretmen adaylarını uygulama sırasında takdir ederek cesaretlendirdiklerini söylerken öğretmen adayları da olumlu dönütler aldıklarını dile getirmişlerdir. Diğer yandan öğretmenlerin vermiş oldukları dönütlerin çok genel ifadeler olduğunu ve etkinlikler sırasında uygulanabilecek yeterlilikte olmadığını dile getiren öğretmen adayları da bulunmaktadır. Parker (2005) de öğretmen adaylarının uygulama öğretmenlerinden

yeterli ve etkili dönütler alamadıklarını belirlemiştir. Öğretmenlik uygulaması işbirliği içinde çalışmayı gerektiren bir süreçtir (Brown & Feger, 2010). Sınıf öğretmenlerinin öğretmen adaylarının kendilerini geliştirebilecekleri öneriler de bulunmaları, uygulama sonrasını birlikte gözden geçirmeleri bir sonraki uygulamanın daha etkili olmasını sağlayacaktır.

Öğretmen adaylarının çoğu sınıf öğretmenini “iyi bir model” olarak değerlendirmiştir. Gündoğdu, Coşkun, Albez ve Bay (2010) tarafından yapılan çalışmada öğretmen adayları uygulama öğretmenlerini; okula ve sınıfa uyum sağlamaları konusunda yardımcı olması, uygulama sonunda dönüt ve düzeltmelerde bulunması, zamanı verimli kullanma becerilerinin geliştirilmesine rehberlik etmesi şeklinde değerlendirmişlerdir. Uygulamaları sırasında sınıf içinde öğretmenin desteğine ihtiyaç duyan öğretmen adayları uygulama yaptıkları sırada öğretmenlerinin pasif olduklarını veya diğer işlere odaklandıklarını hatta sınıfın dışında çalıştıklarını belirtmişlerdir. Bu konuda öğretmen adaylarının öğretmenlerden beklentileri, uygulama sırasında öğretmen adayına destek olmalarıdır.

Öğretmen adaylarının etkinlik uygulaması sırasında öğretim elemanı tarafından izleniyor olmaktan tedirgin oldukları görülmüştür. Birçok çalışmada ise öğretim elemanlarının öğretmen adaylarını uygulama sürecinde takip etmedikleri ve ilgisiz davrandıkları bazılarının ise uygulama okullarına hiç gitmedikleri sonucuna ulaşılmış ve bu durum öğretmen adaylarının karşılaştıkları en önemli sorunlardan biri olarak gösterilmiştir (Akpınar, Çolak ve Yiğit, 2012; Gökçe ve Demirhan, 2005; Parker, 2008). Linn and Jacobs (2015) öğretim elemanı tarafından yapılan rehberliğin ve değerlendirmenin öğretmen adaylarının bilgiyi anlama ve uygulamalarında, öğretmen-çocuk etkileşimin farkına varmalarında, sorgulayıcı ve yansıtmacı öğrenmeyi desteklemelerinde önemli katkılar sağladığını ortaya koymuştur. LaParo, Hamre, & Pianta, (2012) ile Kennedy and Lees (2015)'in çalışmalarında öğretmen-çocuk arasında yüksek nitelikli etkileşimi artırmak amacıyla öğrenciler kendi uygulamalarını video kaydına alarak birlikte değerlendirmişlerdir. Böylece uygulamalar doğrudan gözlemlere

alternatif olarak video ve ses kaydı yoluyla öğretmen adaylarının kendilerini daha açık bir şekilde analiz etmeleri sağlanabilir.

Öğretmen adayları etkinlik uygulamaları sırasında sınıf öğretmeninin özellikle sınıf yönetimindeki desteğinin performanslarını olumlu etkilediğini dile getirmişlerdir. Bu durum, uygulama öğretmeninin öğretmen adayları üzerindeki önemli etkisini açıkça ortaya koymuştur. Uygulama öğretmenlerinin, öğretmen adayına rehberlik etmeleri yönüyle uygulama dersi hakkında yeterli bilgiye sahip ve alanında donanımlı, model bir öğretmen olması uygulama dersinin amacına ulaşmasını sağlayacak önemli bir faktördür (Çimer ve Çimer, 2002; Sarıçoban, 2008). Aksi takdirde öğretmen adaylarının programda edindikleri bilgilerle örtüşmeyen öğretmen yaklaşımlarını gözlemlemeleri öğretmen adaylarında karışıklık ve şaşkınlık yaratabilmektedir (Selwyn, 2007).

Öğretmenlik uygulaması dersinin sağladığı yararı dile getiren öğretmenlerin çoğunluğu için dersin sınıf içindeki materyal zenginliğine ve farklı fikirler edinilmesine yardımcı olduğu belirlenmiştir. Öğretmen adayları için ise, etkinlik yazma ve sınıf yönetimi becerilerini geliştirdiği ortaya konmuştur. Özkılıç, Bilgin ve Kartal (2008)'in öğretmenlik uygulaması dersinin etkisini belirlemeye çalıştığı araştırmasında öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersi sonunda öğrenmelerinin arttığı ve gelişme sağlandığı sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlik uygulaması ile öğretmen adaylarının sağlıklı, destekleyici, etkileyici öğrenme ortamı oluşturma, kültüre uygun tepki verme, aile etkileşimi ve profesyonel işbirliği becerilerini en iyi şekilde destekleme fırsatı buldukları görülmektedir (NAEYC, 2010).

Öğretmenlik uygulaması dersi sürecine ilişkin önerilerde bulunan öğretmen adayları lisans programında uygulamalı derslerin saatlerinin yetersizliğine değinirken aynı şekilde öğretmenler de uygulama süresinin arttırılması yönünde öneride bulunmuşlardır. Uygulama sürelerinin son sınıfla sınırlı tutulmayıp genişletilmesi ve okul deneyimi dersi kapsamında da uygulama yapılması önerileri getirilmiştir. Bu sonuçlara benzer olarak Akpınar, Çolak ve Yiğit (2012) öğretmen adaylarının yetersiz olduğu durumların altında yatan sebebi uygulama okullarında geçirilen sürenin yetersiz olmasına bağlamışlardır. Gündoğdu, Coşkun, Albez ve Bay (2010) da uygulama dersi süresinin

uygulama faaliyetleri için öngörülen program süresi için yeterli olmadığını ortaya koymuşlardır. Ayrıca Lees and Kennedy (2017) son yıllarda sadece lisans eğitim programı ile öğretmen yetiştirme yeterli olmadığını, araştırmacılar, politikacılar, yöneticiler, eğitimciler gibi bu alanda sorumluluğu olan toplumun her kesimi ile işbirliği içinde olunması ve işbirlikçi problem çözme modelinin hayata geçirilmesi gerektiğini vurgulamışlardır. Bu anlamda çalışma öğretmen ve öğretmen adayını yan yana getirerek sorunların belirlenmesine katkıda bulunmuştur. Sonraki çalışmalarda toplumun her kesimi ile sorun daha detaylı olarak ortaya koyulabilir. Araştırmanın elde edilen sonuçlarından hareketle aşağıdaki öneriler verilebilir; Öğretmen adaylarının öğretmenlik becerilerini desteklemek amacıyla sadece bu derste değil tüm derslerde uygulamaya yönlendirilmeleri mesleğe hazırlanmalarında kolaylık sağlayacaktır. Çocuklarla deneyim elde etme sıklıklarının artırılması ve okuldaki her türlü eğitim-öğretim faaliyetine (veli toplantıları, zümre çalışmaları, portfolyo hazırlama, gelişim raporu yazma vb.) katılmalarının sağlanması mesleki yeterliliklerini artıracaktır. Ayrıca öğretmen adayları ve öğretmenleri için uygulama sürecini açıklayan, beklentileri ortaya koyan bir kılavuzun hazırlanması ve ders sorumlusu tarafından sistematik olarak etkinlik hazırlama, bilgi ve deneyim paylaşımının yapılması uygulama sırasında karşılaşılabilecek birçok sorunun engellenmesi sağlanabilir.

KAYNAKLAR

- Akpınar, M., Çolak, K. & Yiğit, E. (2012). Öğretmenlik uygulaması dersi kapsamında sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yeterliklerine yönelik uygulama öğretmenlerinin görüşleri. *Atatürk Eğit. Fak. Eğitim Bilimleri Dergisi*, 36, 41-67.
- Autry, M.M., Lee, J.& Fox, J. (2009) Developing a data-driven assessment for early childhood candidates. *Journal of Early Childhood Teacher Education*, 30(2), 138-149.
- Avcı, E & İbret, B. (2016). Öğretmenlik uygulaması-II dersine ilişkin okul öncesi öğretmen adaylarının görüşlerinin değerlendirilmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 24, 2519-2536.
- Bates, A. J. & Burbank, M. D. (2008). Effective student teacher supervision in the era of no child left behind. *The Professional Educator*, 32(2), 18-28.
- Brown, C.P. & Feger, B. S. (2010) Examining the challenges early childhood teacher candidates face in figuring their roles as early educators. *Journal of Early Childhood Teacher Education*, 31(4), 286-306.
- Çimer, A. & Çimer, S. (2002, Ay yazılmalı). Öğretmen adaylarının okullardaki uygulama öğretmenlerinin özellikleri hakkındaki görüşleri. Sözel Bildiri ya da Poster şeklinde belirtmeli, V. Ulusal Fen bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi, Şehir yazılmalı.
- Demir, Ö. & Çamlı, Ö. (2011). Öğretmenlik uygulaması dersinde uygulama okullarında karşılaşılan sorunların sınıf ve okul öncesi öğretmenliği öğrenci görüşleri çerçevesinde incelenmesi: Nitel bir çalışma. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24 (1), 117-139.
- Gökçe, E. & Demirhan, C. (2005). Öğretmen adaylarının ve ilköğretim okullarında görev yapan uygulama öğretmenlerinin öğretmenlik uygulaması etkinliklerine ilişkin görüşleri. *A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*,38(1), 43-71.
- Göktaş, Ö. & Şad, S. (2014). Okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması dersi uygulama öğretmenlerinin seçim süreci: ölçütler, sorunlar ve öneriler. *H.Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(4), 115-128.
- Kale, M. (2011). Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersinde karşılaştıkları sorunlar. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9(2), 255-280.

- Karadüz, A., Eser, Y., Şahin, C. & İlbaý A. B. (2009). Eğitim fakültesi son sınıf öğrencilerinin görüşlerine göre öğretmenlik uygulaması dersinin etkililik düzeyi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(11), 442-455.
- Kennedy, A. S., & Lees, A. T. (2014). Infant/toddler professional preparation and development using blended practices and tiered supports. *Blending practices for all children (Young Exceptional Children Monograph Series No.16)*. Los Angeles, CA: Division for Early Childhood of the Council for Exceptional Children
- Kennedy, A., & Lees, A. (2015). Preparing undergraduate pre-service teachers through direct and video-based performance feedback and tiered supports in Early Head Start. *Early Childhood Education Journal*. Cilt sayı ve sayfa numarası eksik
- LaParo, K., Hamre, B., & Pianta, R. (2012). *Classroom assessment scoring system (CLASS) Manual, Toddler*. Baltimore, MD: Paul H. Brookes.
- Lees, A. & Kennedy, A. S. (2017) Community-based collaboration for early childhood teacher education: Partner experiences and perspectives as co-teacher educators, *Journal of Early Childhood Teacher Education*, 38(1), 52-78.
- Linn, V. & Jacobs, G. (2015) Inquiry-based field experiences: transforming early childhood teacher candidates' effectiveness. *Journal of Early Childhood Teacher Education*, 36, 272-288.
- MEB Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü. (1998). Öğretmen adaylarının Milli Eğitim Bakanlığına bağlı eğitim-öğretim kurumlarında yapacakları öğretmenlik uygulamasına ilişkin yönerge. <http://mevzuat.meb.gov.tr/html/102.html> sayfasından 10.10.2017 tarihinde erişilmiştir.
- National Association for the Education of Young Children/NAEYC. (2009). Where we stand on Professional preparation standards: A position statement. Retrieved from <http://www.naeyc.org> (10.10.2017)
- National Association for the Education of Young Children/NAEYC. (2010). 2010 NAEYC standards for initial & advanced early childhood professional preparation programs. Retrieved from www.naeyc.org (10.10.2017)
- Özkılıç, R., Bilgin, A. & Kartal, H. (2008). Öğretmenlik uygulaması dersinin öğretmen adaylarının görüşlerine göre değerlendirilmesi. *İlköğretim Online*, 7(3), 726-737.
- Paker, T. (2005, ay yazılmalı). *Öğretmenlik uygulamasında öğretmen adaylarının uygulama öğretmenini ve uygulama öğretimi elemanının yönlendirmesiyle ilgili*

karşılaştıkları sorunlar. Sözel bildiri ya da Poster şeklinde belirtilmeli, XIV, Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi, 1, 617-620, il yazılmalı

- Paker, T. (2008). Öğretmenlik uygulamasında öğretmen adaylarının uygulama öğretmeni ve uygulama öğretim elemanının yönlendirmesiyle ilgili karşılaştıkları sorunlar. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(23), 132-139.
- Poulou, M. (2007). Student – teachers’ concerns about teaching practice. *European Journal of Teacher Education*, 30(1), 91-110.
- Saracho, O. N., & Spodek, B. (2007). Early childhood teachers’ preparation and the quality of program outcomes. *Early Child Development & Care*, 177(1), 71–91.
- Sarıçoban, A.(2008). Okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması derslerine ilişkin uygulama öğretmenleri ve öğretmen adaylarının görüşleri. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28 (3), 31-55.
- Selwyn, D. (2007). Highly qualified teachers: NCLB and teacher education. *Journal of Teacher Education*, 58, 124–137.
- Şahin, E. & Özkılıç, R. (2005). Okul öncesi eğitimi öğretmen adaylarının uygulama dersleri için hazırlanan uygulama kılavuzu hakkındaki görüşleri. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(2), 115-133.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2009). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

SUMMARY

Aim of the study

Teaching practice aims to enable teacher candidates to experience knowledge which they obtain during their undergraduate education. Although there are different courses including practice in the undergraduate program, for teacher candidates this course offers more opportunities to realize teacher roles systematically during the academic year. It has made a significant contribution to communicating with children, developing their problem solving skills, and increasing their self-efficacy. Teaching Practice involves not only teacher candidates but also a multidimensional cycle of teaching, such as school managers, teachers, and professors who follow the course. But in all of these, prospective teachers and guidance teachers are seen as the core persons. This is because the closest interaction and experience during the course of practice is between the practice teacher and the prospective teacher. For this reason, the main purpose of the study is to compare the pre-school teacher candidates' and teachers' opinions about the teaching practice.

Method

The research was carried out with the case study of qualitative research methods. The case study is a research that defines and customizes an entity based on location and time, and its most basic feature is to investigate one or more cases in depth. In the determination of the study group, purposive sampling technique was used. Teacher candidates must have taken at least one-semester teaching practice course, fulfilled the responsibility of activity planning and implementation and teachers should be classroom teachers of the teacher candidates constituting the study group.

21 teacher candidates attending Early Childhood Education program at Gazi University and 12 preschool teachers in the kindergarten which teacher candidates were practicing participated in the study. Face-to-face interviews were held in order to receive the opinions of the teacher candidates and the teachers about the practice and to evaluate the implementation process. The data were obtained by the semi-structured "Teaching Practice Assessment Form" prepared by the researchers. Voice recordings were taken with the approval of the participants during the interviews, and codes were created after examining the records.

Results

As a result of the interviews conducted with teacher candidates, it was found out that they needed support of teachers for classroom management, pleased positive support of teacher during the implementation of the activities, received feedback from the teachers about attracting children's attention in different ways and they were disturbed being monitored by the course supervisor. On the other hand, the teacher has stated that activity plans of teacher candidates were original, but implementations were activity plan focused, and communication and classroom management skills of the candidates should be increased. It has also been determined that for the majority of teachers evaluating the teaching practice course, the course provided rich materials and different ideas. On the other hand, for teacher candidates evaluating the benefit of the course, it has been shown that they have developed plan writing skills and made great progress in classroom management during the course, but they have also require to practice the child assessment methods.

Conclusion

According to views of teacher candidates and preschool teachers for "Teaching Practice" course it might be concluded that increasing the duration of teaching practice in teacher education programs, directing them to practice classroom management skills not only in the teaching practice course but also all courses in the program would facilitate their preparation for the profession. In addition, the teaching practice directory might be prepared to explain the implementation process, course supervisor and preschool teacher might work cooperatively and systematically to set expectations and share knowledge and experience to prevent many problems that may be encountered during the implementation. The study contributed to determining the problems by comparing the perspectives of teacher and the teacher candidate together. In this study, teaching practice was evaluated based on the self-reports of the teacher candidates and classroom teachers. Implementations can be analyzed by taking video and audio recordings instead of direct interviews in further studies.